

ПРОПОЗИЦІЇ

Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України
до проєкту Закону України
«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації
законодавства Європейського Союзу в галузі рибного господарства»,
внесеного Кабінетом Міністрів України

Реєстраційний номер 12428 від 20 січня 2025 року

До першого читання

1. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України не підтримує проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації законодавства Європейського Союзу в галузі рибного господарства» (далі – законопроект).

2. Прийняття законопроекту у запропонованій редакції створює ризик послаблення природоохоронних вимог щодо поводження з чужорідними видами гідробіонтів, що суперечить міжнародним зобов'язанням України, а також несе ризики погіршення екологічного стану.

Зокрема, відповідно до статті 8 Конвенції про охорону біологічного різноманіття, Україна як Сторона Конвенції, зобов'язана наскільки це можливо і доцільно, запобігати впровадженню чужорідних видів, які загрожують екосистемам, місцям мешкання або видам, контролювати або знищувати такі чужорідні види.

Також Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 708/2007 від 11 червня 2007 року щодо використання чужорідних і немісцевих видів в аквакультурі (далі – Регламент) наголошує на необхідності збалансованого підходу, тобто інтродукція чужорідних видів можлива лише за умови мінімізації ризиків для біорізноманіття, запобігання генетичному змішуванню з місцевими видами та уникнення змін у водних екосистемах.

Відповідний правовий підхід відображений і в законодавстві України.

Так, стаття 20 Закону України «Про аквакультуру» містить ефективний екологічний запобіжник, який передбачає недопущення неконтрольованого поширення чужорідних видів, їх використання у сфері аквакультури за умови відсутності негативного впливу на місцеві популяції, наукове обґрунтування мети та доцільності інтродукції.

Однак у запропонованій законопроектом новій редакції статті 20 Закону України «Про аквакультуру» відповідне положення відсутнє.

Водночас запропоновані законопроектом норми спрощують вимоги до науково-біологічного обґрунтування, зводячи його до описового документа без аналізу доцільності чи оцінки екологічного ризику, замінюють превентивну норму «заходи для забезпечення недопущення негативного впливу» на

декларативне формулювання «кроки для мінімізації потенційного впливу», що передбачає допустимість певного негативного впливу.

Законопроектом не визначено суб'єкта розробника науково-біологічного обґрунтування, а також механізму його погодження (строки, критерії, правові підстави для погодження/непогодження), обов'язку залучення наукових установ (НАН, НААН, профільні інститути), меж дії дозволів за типами водних об'єктів, що створює правову невизначеність.

Відсутність наукового супроводу та участі уповноважених інституцій у погодженні науково-біологічних обґрунтувань послаблює ефективність екологічного контролю та суперечить принципу наукового забезпечення галузі передбаченому статтею 4 Закону України «Про аквакультуру».

Крім того відповідно до пункту 181 Рекомендацій Європейської Комісії, які визначені Планом заходів з виконання рекомендацій Європейської Комісії, представлених у Звіті про прогрес України в рамках Пакета розширення Європейського Союзу 2024 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 березня 2025 року № 300-р, необхідно здійснити підготовчі кроки до утворення спеціального органу контролю за рибальством для боротьби з незаконним, непідзвітним і нерегульованим рибальством, що передбачає проведення консультацій із стороною ЄС щодо доцільності виконання рекомендації з урахуванням практики інституційної організації системи управління рибним господарством у державах — членах ЄС і відповідних норм права ЄС.

З урахуванням європейських підходів суб'єкт, який приймає рішення щодо дозволу, не може бути одночасно контролюючим органом і відповідно не може бути покладено контроль за розведенням та/або вирощуванням, переміщенням чужорідних та немісцевих видів гідробіонтів у відкритих та/або закритих умовах аквакультури, дія якого поширюється на усі види діяльності у сфері аквакультури, охоплюючи розведення усіх видів чужих та немісцевих гідробіонтів на Держрибагентство, як це пропонується законопроектом.

Також законопроектом вносяться зміни до статті 8 Закону України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів», якими пропонується надати повноваження центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері рибного господарства та рибної промисловості (Мінагрополітики) щодо затвердження порядку віднесення видів водних біоресурсів до чужорідних та немісцевих видів у сфері аквакультури.

Водночас, відповідно до пункту 6 Плану заходів з реалізації Стратегії біобезпеки та біологічного захисту на 2022-2025 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07 липня 2022 року № 573-р, затвердження порядку віднесення видів рослинного та тваринного світу (до яких належать водні біоресурси) до інвазивних (інвазійних) чужорідних видів, переліків інвазивних (інвазійних) чужорідних видів рослинного та тваринного світу з урахуванням рівня небезпеки для місцевих видів, екосистем, здоров'я

людини за окремими таксономічними одиницями або їх групами та періодичне оновлення зазначених переліків належить до повноважень Міндовкілля.

Міндовкілля розроблено проєкт наказу «Про затвердження Порядку віднесення видів рослинного та тваринного світу до інвазивних (інвазійних) чужорідних видів», який надіслано на погодження до заінтересованих органів.

Крім того, доповнення переліку документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності ще одним документом не відповідає Національній економічній стратегії на період до 2030 року, затвердженій постановою Кабінету Міністрів України від 03 березня 2021 року № 179, одним із завдань якої є скорочення кількості документів дозвільного характеру.

З огляду на зазначене, запропоновані законопроєктом зміни створюють передумови фактичної монополізації сфери використання водних біоресурсів, які відповідно до Закону України «Про тваринний світ» є об'єктами тваринного світу, що унеможливлуватиме виконання вимог статті 4 Регламенту, а саме, забезпечення вжиття всіх належних заходів для уникнення негативного впливу на біорізноманіття, а особливо на види, середовища існування та функції екосистем, який може виникнути внаслідок інтродукції або переміщення водних організмів та нецільових видів в аквакультури, а також поширення цих видів у дикій природі.

**Міністр захисту довкілля
та природних ресурсів України**

Світлана ГРИНЧУК